

Per la igualtat de

IRENE CASELLAS

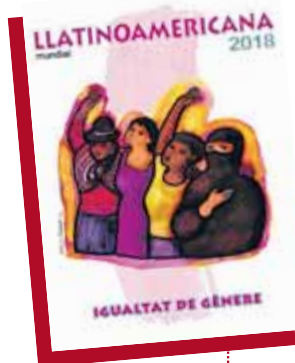
● Només la meitat dels 192 països que formen part de les Nacions Unides tenen lleis contra la violència de gènere, i encara menys disposen de legislació contra l'assetjament sexual. Aquesta és una de les moltes dades que s'inclouen a l'edició del 2018 de l'Agenda Llatinoamericana, que tracta sobre la igualtat de gènere de manera molt àmplia, amb més de cinquanta articles de firmes com el teòleg de l'alliberament Frei Betto, la monja benedictina Teresa Forcades, l'activista índia Vandana Shiva, o el directiu del Fòrum Econòmic Mundial Oliver Cann.

L'agenda desplega una sèrie de dades i arguments que comencen amb el reconeixement de "la desigualtat inveterada a la qual s'ha sotmès mil·lenàriament la dona, l'antifeminisme de bona part del patrimoni simbòlic occidental judeocristià, tradicional androcèntric, així com la complexitat de les nostres identitats, més enllà d'allò simplement biològic dual". Són paraules de la introducció –"sororal" a més de "fraternal"–, preparada pel claretia José Maria Vigil i el bisbe Pere Casaldàliga.

EDUCACIÓ POPULAR

Els dos religiosos són els principals impulsors de l'agenda des que es va començar a editar, el 1992, com una eina pedagògica d'educació popular que té la voluntat d'aconseguir transformacions reals en la nostra societat. El seu lligam amb l'Església, però, no els impedeix tractar de manera oberta i honesta la situació de la dona en el panorama mundial. "La igualtat de gènere és qüestió de justícia, i com a tal, és innegociable, i ha de ser universal. No fa falta ser dona, o tenir una identitat sexual determinada, per assumir aquesta bandera: tot ésser humà ha de fer-se seva la causa de la igualtat de gènere", afegeixen, mentre apel·len a una "nova visió" que permeti superar "paradigmes, mites i filosofies ancestrals".

Així, l'Agenda, que com és habitual es distribueix en tres apartats –veure, jutjar i actuar–, repassa la lluita històrica de les dones i tracta temes com la ideologia de gènere, el patriarcat i la seva influència, les polítiques públiques per evitar les desigualtats, la teologia feminista, la visió de la

L'AGENDA

L'Agenda Llatinoamericana Mundial s'edita a 26 països, en diversos idiomes. A Catalunya els editors són la Comissió de l'Agenda Llatinoamericana de Girona (972 219916) llatinoamericana.org

dona indígena i de la dona negra, la democràcia paritària o la necessitat de la incorporació dels homes a les tasques de cura, entre moltes altres.

"La qüestió de gènere no deixa indiferent ningú. Toca fibres íntimes de la nostra psicologia i de la nostra consciència sexual i de vida familiar. Commou també els fonaments de les Esglésies, que potser han estat massa temps desquena a aquesta problemàtica, assentades damunt d'un antifeminisme i antisexualisme inconscient,

propi de la cultura occidental", diuen els responsables de l'Agenda.

Es tracta, en definitiva, de posar sobre la taula un tema inajornable: "Hauríem d'haver-lo afrontat ja fa temps, i l'ha d'afrontar tothom ja. La nostra Agenda també vol aportar-hi el seu granet de sorra, des de la metodologia de l'educació popular." De fet, aquesta és la gran voluntat de l'Agenda, permetre obrir debats i convertir-se en instrument pedagògic per a comunicadors, educadors i activistes ➔

gènere

L'Agenda Latinoamericana tracta en l'edició del 2018 la perspectiva de gènere, amb una crítica al patriarcat i els seus efectes

LES XIFRES

80%

Desnutrició
La desnutrició afecta molt més les dones que els homes: de cada 10 persones desnodrides al planeta, vuit són dones.

63%

Analfabetisme
Aquest percentatge és el de les persones adultes analfabetes que són dones.

El material pedagògic de l'agenda

L'Agenda Latinoamericana no és només un recull d'informacions i articles. A partir de la seva edició s'han generat un munt de recursos pedagògics per afavorir la comunicació i reflexionar sobre temes polítics i socials des d'una vessant constructiva i crítica. Vídeos, contes infantils, recursos edu-

catius, mapes, el calendari solidari (reproduït a la pàgina anterior)... tot plegat són eines que enforteixen el missatge de l'Agenda. A més, serveix per "fer xarxa", ja que la cinquantena de presentacions que es fan cada any a Catalunya són una bona mostra de dinamització solidària. I, finalment, no

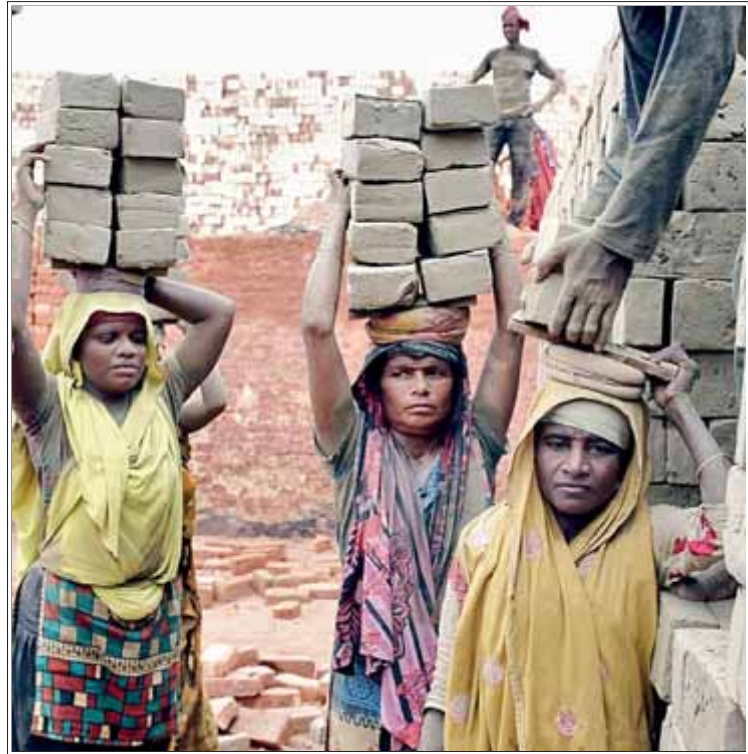
s'ha d'oblidar la Campanya d'Anada i Tornada, que permet fer arribar agendes als col·lectius latinoamericans que en necessiten i reforçar els ponts de diàleg entre Catalunya i Llatinoamèrica.

Les dones cobren menys que els homes i a més han d'assumir les tasques de cura familiars.

que treballen en la construcció d'un món més just. En l'edició del 2018, i en la lògica del tema que es tracta, la majoria dels articles de reflexió que presenta han estat escrits per dones activistes o investigadores d'arreu del planeta. De les dades que es recullen sobre la situació actual de les dones n'hi ha de colpidores, com el fet que de les persones del món que actual-

118 anys per tancar la bretxa salarial

De mitjana al món, les dones guanyen tres quartes parts del sou d'un home per fer la mateixa feina. L'exploració laboral femenina és

un fet, i fins i tot als països desenvolupats hi ha diferències importants entre les remuneracions d'homes i dones. Segons el Fòrum

Econòmic Mundial, les diferències es van escurçant, però a un ritme tan lent que caldran 118 anys per aconseguir una paritat real.

Jordi Pujadas Pedagóg i coordinador de l'edició catalana de l'Agenda Llatinoamericana

“La finalitat és desvetllar consciències”

La influència de les idees llatinoamericanes té més presència entre nosaltres del que es podria pensar

● **Quin paper pot fer l'Agenda Llatinoamericana en la lluita contra la desigualtat de gènere?**

L'Agenda ha tingut entre les seves causes des de bon començament la lluita per la igualtat de gènere en diferents contextos (indígenes, en la política, en l'economia, en la comunicació, en la religió, en les lluites obreres, per la preservació del medi ambient i pels drets humans en general, etc...) però en la del 2018 és el tema central i, a més, amb una aportació femenina molt significativa.

Per què és important difondre el missatge de l'Agenda Llatinoamericana a Catalunya?

Difondre l'Agenda a Catalunya és difondre el seu missatge, representa compartir una visió i una lluita comuna que actualment és mundial. En anys anteriors els seus articles han anticipat dinàmiques que després hem viscut aquí i això ens ha de servir per poder corregir errors en la nostra manera de viure actual i a l'hora poder ajudar en les situacions difícils que viuen en països empobrits. La influència de les idees elaborades a

Jordi Pujadas.

Llatinoamèrica té més presència entre nosaltres del que es podria pensar: allà van néixer els fòrums socials mundials, d'allà ha sorgit l'actual líder de l'Església catòlica, allà s'experimenten moltes lluites populars. I juntament amb l'Agenda com a instrument pedagògic, han sorgit altres eines com ara pòsters,

murals, mapes, contes, vídeos, propostes didàctiques i materials educatius amb la finalitat de desvetllar consciències que ens portin a transformar la societat i anar construint entre tots i totes un món millor, amb més justícia social i una llibertat més autèntica.

Com es valora des de la Comissió de l'Agenda la Campanya d'Anada i de Tornada?

La Campanya d'Anada i Tornada és una materialització d'un esperit d'agermanament on compartim visions, les jutgem amb esperit constructiu, amb esperances comunes, i fem plantejaments d'acció adequats a cada indret. Inicialment l'Agenda només arribava a elits intel·lectuals de Llatinoamèrica. Ara, gràcies a la campanya fem possible que els articles també estiguin a l'abast d'educadors populars que tenen difícil accés a mitjans de difusió crítics amb el funcionament del sistema imperant. (Més informació a <http://www.llatinoamericana.org/webiste/cat/anadaitornada.asp>).

LES XIFRES

10/20%

Terra pròpia
Una de les desigualtats més punyents arreu del planeta fa referència a la propietat de la terra. Dels propietaris actuals, es calcula que només entre un 10 i un 20% són dones.

10%

Diners propis
Encara pitjor és la xifra relacionada amb els diners: es calcula que dels propietaris de diners, només 1 de cada deu són dones,

Nacions Unides tenien legislacions específiques en contra de l'assetjament als espais públics. Entre els que no en tenen hi ha el Brasil, que és el país del món on més dones (86%) reconeixen haver estat assetjades en alguna ocasió pel carrer.

Organitzacions com ara Unicef també han calculat que actualment hi ha 700 milions de dones que van ser obligades a casar-se abans de complir els 18 anys, i d'aquestes, 250 van tenir un matrimoni forçat abans dels 15 anys. També és dramàtica la quantitat de dones que són sotmeses a mutilacions genitals, ja que en xifres absolutes els organismes internacionals calculen que són prop dels 200 milions, víctimes d'una pràctica encara vigent en 30 països.

LIDERATGE FEMENÍ

En aquest àmbit fins i tot en els països considerats desenvolupats les diferències són notòries: globalment, les dones només ocupen el 23% de les representacions parlamentàries, i el 2016 només dos països de tot el món tenien una representació que arribava o superava la paritat (Ruanda, amb el 63% de dones parlamentàries, i Andorra, amb el 50%). Pel que fa al poder executiu, Nicaragua és el país amb més ministres dones (8 de 14), seguit de Suècia (10 de 22) i Finlàndia (6 de 16).

ment tenen diner propi, només un 10% són dones; o que de les persones desnodrides del planeta, el 20% són homes i el 80% són dones.

Anant més enllà, els organismes internacionals també insisteixen en una altra dada encara més esfereïdora: de cada tres dones, una ha estat víctima de violència física o sexual en alguna moment de la seva

vida, en bona part dels casos a mans d'alguna persona que coneixia. De fet, el 38% de totes les dones assassinades al món són víctimes de les seves parelles sentimentals (en el cas dels homes, el percentatge és del 6%).

És evident que el panorama que es planteja és descoratjador. El 2016, només 18 dels 192 països que formen part de les

Flora Ridaura Responsable del Programa d'Accions Comunitàries de Càritas Diocesana de Girona

“Encara tenim interioritzada la desigualtat”

● **Què podem fer individualment per fer visible la desigualtat i per reduir-la?**
Davant situacions que viuen les dones i que les situen en inferioritat de condicions, caldria fer l'exercici d'imaginar que el protagonista fos un home: sentim que la situació és vàlida? o la trobem ridícula, denigrant, fora de lloc...? per què la “naturalitzem” quan es tracta de les dones, i veiem clarament que atempta contra la dignitat de la persona quan li passa a un home? Perquè tenim interioritzada la desigualtat, fruit d'unes pautes culturals, de l'educació rebuda, de la construcció social de gènere. Prendre consciència és el primer pas. L'organització i la mobilització són els altres dos que completen el triangle per fer avançar el món en termes socials.

Quin és el paper de les dones en la construcció d'un món més just?
Les dones, pel fet d'estar més connectades amb la vida, amb la cura de la vida, amb la seva reproducció, som més conscients de la seva fragilitat i estem més implicades en la seva defensa. Tenim unes capacitats i habili-

Flora Ridaura.

tats físiques i psicològiques que lliguen molt bé amb els anhels de pau i de justícia: habilitats relacionals; resolució de conflictes amb diàleg, parlant, compartint, posant en comú i buscant solucions; facilitat per a l'empatia; connexió amb la terra, amb el concret, amb allò petit però real... Tot això, que forma

part del que en diem ‘el femení’, i que també es troba en els homes però en menor grau, cal que prengui molt més paper en el nostre món, i que sigui fonamental per a un altre tipus de relacions entre persones i pobles, i no pas menystingut com a feblesa davant les formes més autoritàries que caracteritzen ‘el masculí’ i que fins ara han imperat en la construcció del nostre món.

Podem ser optimistes amb vista a un futur amb més igualtat de gèneres?

Crec que sí. Avui la desigualtat no és la mateixa en un i altre continent, o en un i altre país, tot i que en el passat les diferències geogràfiques eren menors, és a dir, la desigualtat era molt més generalitzada. A Europa i els Estats Units s'ha fet un camí de consecució de drets, d'equipament entre homes i dones que ha de servir d'estímul per a les dones d'altres continents i països, com de fet ja és. En les diferents cultures i religions hi ha grups feministes que lluiten per conscienciar les dones de la seva igualtat respecte als homes, per fer-los adonar que tenen la mateixa dignitat i els mateixos drets.

Les dones tenim unes capacitats i habilitats que lliguen molt bé amb els anhels de pau i de justícia